Lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle valtioneuvoston selvityksestä ehdotukseksi minkin lisäämisestä EU:n vieraslajiluetteloon ja siihen liittyvän poikkeusluvan hakemisesta

Animalia ry kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa lausuntopyynnöstä.

Animalia kannattaa sitä, että minkki sisällytetään EU:n vieraslajiluetteloon ja siten kielletään sen tuonti, pitäminen, kasvattaminen ja päästäminen ympäristöön Euroopan unionissa. Animalia kuitenkin vastustaa sitä, että Suomi hakee poikkeuslupaa minkkitarhauksen jatkamiselle.

EU mahdollistaa pakottavaan yleiseen etuun liittyvistä syistä poikkeusluvan hakemisen vieraslajeja koskeville kielloille, kuten eläinten kasvatukselle. On kuitenkin huomioitava, että minkki on levinnyt Suomen luontoon nimenomaan turkistarhoilta karanneista eläimistä. Vaikka turkistarhojen suojauksia parannettaisiin, ei millään keinoin voida täysin varmasti estää uusien tarhakarkulaisten pääsyä luontoon. Minkin tarhaamisen salliminen on voimakkaassa ristiriidassa sen kanssa, että minkin todetaan olevan uhka luonnon monimuotoisuudelle ja se onkin jo lisätty kansalliseen vieraslajiluetteloon.

Turkistarhoilla eläimet elävät pienissä, virikkeettömissä häkeissä verkkopohjan päällä, mikä aiheuttaa eläimille huomattavaa kärsimystä. Jo 19 EU:n jäsenmaata on jo kieltänyt turkistarhauksen tai se on lainsäädännön kiristymisen takia loppunut tai loppumaisillaan. Suomen lisäksi enää Puola ja Kreikka tarhaavat merkittävässä määrin minkkejä, joten olemme jo jääneet erittäin pieneen vähemmistöön.

Turkistarhaus aiheuttaa merkittävän pandemiariskin. Koronaviruksen leviäminen minkkitarhoille osoitti, miten minkit voivat toimia otollisina ihmisillä esiintyvien hengitystievirusten kantajina ja levittäjinä.

Tuoreen tutkimuksen tulokset vahvistavat aiempia havaintoja. Tutkimuksen mukaan erityisesti minkit ja supikoirat aiheuttavat potentiaalisesti suurimman riskin zoonoottisten virusten kehittymiselle. Tutkimustuloksissa todetaan, että virukset voivat levitä tuotantoeläinten ja villieläinten välillä sekä ihmisistä tuotantoeläimiin, ja että turkistarhaus toimii merkittävänä zoonoottisten virusten leviämisväylänä. (Zao et al. 2024.)

Viime vuonna lintuinfluenssa levisi turkistarhoilla ja sen aiheuttaman pandemiariskin takia 485 000 turkiseläintä lopetettiin. Terveydellisen riskin seurauksena eläinten hävittämisestä ja tarhoille annettavista korvauksista tulee valtiolle yli 50 miljoonan euron kustannukset. Kun huomioidaan myös muutama vuosi aiemmin jaetut koronatuet, on alaa rahoitettu yli 80 miljoonalla eurolla neljässä vuodessa.

Alan taloudellinen merkitys on enää pieni ja taloudellisen merkityksen käyttäminen poikkeusluvan perusteena on heikko argumentti. Minkkien kasvatusmäärä Suomessa on alan etujärjestön Fifurin tilastojen perusteella romahtanut 50 prosenttia viidessä vuodessa: vuonna 2023 Suomessa kasvatettiin 0,52 minkkiä, kun vuonna 2019 määrä oli vielä 1,04 miljoonaa minkkiä. Turkisalan kokonaistyöllistävyys on puolittunut viidessä vuodessa (2850 htv vuonna 2019, 1420 htv vuonna 2023). Pelkkä turkistarhaus työllisti vuonna 2023 enää 433 henkilötyövuotta (1246 htv vuonna 2019). Tilastosta voidaan päätellä, että turkistarhaus on valtaosin sivutoimista. (Fifur 2024.)

Turkisten viennin arvo on myös huomattavasti pienempää kuin yleisesti esitetään. Turkisten vienti Suomesta tuotti viime vuonna 304 miljoonaa euroa, mutta samaan aikaan turkisten tuonnin arvo oli 179 miljoonaa euroa. Tuonnin suuri määrä johtuu ulkomailla tuotetuista turkiksista, jotka tuodaan Suomeen huutokaupattavaksi. Todellisuudessa vienti tuotti siis noin 125 miljoonaa euroa. (Fifur 2024.)

Alan maksamat verotulot olivat 18 miljoonaa euroa valtiolle ja seurakunnille sekä 4 miljoonaa euroa kunnille vuonna 2023. Yhteenlasketut verotulot ovat puolittuneet viidessä vuodessa. (Fifur 2024.) Turkisalan työllisyyttä ja taloudellisia vaikutuksia on käsitelty yksityiskohtaisesti Animalian julkaisemassa selvityksessä turkisalan nykytilasta ja tulevaisuuden vaihtoehdoista (Vinnari 2022).

Turkistarhauksen siirtyminen muihin maihin on myös epätodennäköistä, vaikka Suomi kieltäisi tai rajoittaisi tarhausta. Minkinkasvatus on romahtanut Kiinassa 90 prosenttia viidessä vuodessa ollen 1,5 miljoonaa nahkaa vuonna 2023 (14 miljoonaa vuonna 2019). Koko maailman tuotanto tarkastellessa minkinkasvatus on tippunut neljäsosaan viidessä vuodessa: vuonna 2019 maailmassa tuotettiin 52 miljoonaa minkinnahkaa, kun vuonna 2023 määrä oli enää 12 miljoonaa minkinnahkaa. (Fifur 2024)

Kansalaismielipide on vahvasti turkistarhauksen vastainen. Suomalaisista 83 % vastustaa nykymuotoista turkistarhausta (Taloustutkimus 2023). Turkistarhauksen kieltoa ajavia kansalaisaloitteita on tällä hetkellä kaksi: Eurooppalainen Fur Free Europe -kansalaisaloite, johon vastaus saadaan vuonna 2026, sekä kansallinen Turkistarhaus historiaan -aloite, joka luovutettiin eduskunnalle 9.9.2024. Eduskunnassa on myös edelleen käsittelyssä kansanedustaja Hanna Holopaisen lakialoite turkistarhauksen kieltämisestä.

Edellä mainituista syistä johtuen katsomme, että Suomen tulisi luopua poikkeusluvan hakemisesta minkinkasvatukselle. Valtion varat tulisi suunnata turkisalan lisääntyvän valvonnan ja tukemisen sijaan alan hallittuun alasajoon ja nykyisten tuottajien tukemiseen siinä.

Helsingissä 16.9.2024

Heidi Kivekäs
toiminnanjohtaja
Animalia ry

Lähteet

Fifur tilastot 2024. https://fifur.fi/turkiselinkeinon-tilastot

Taloustutkimus 2023. https://animalia.fi/2023/11/09/nykymuotoista-turkistarhausta-vastustaa-83-kansalaisista-tayskiellon-kannatus-kasvanut-11-prosenttiyksikkoa/

Vinnari, Eija. Selvitys turkistarhauksen nykytilasta ja tulevaisuuden vaihtoehdoista. 2022. https://animalia.fi/exit/

Zhao J, Wan W, Yu K, Lemey P, Pettersson JH, Bi Y, Lu M, Li X, Chen Z, Zheng M, Yan G, Dai J, Li Y, Haerheng A, He N, Tu C, Suchard MA, Holmes EC, He WT, Su S. Farmed fur animals harbour viruses with zoonotic spillover potential. Nature. 2024 Sep 4. https://www.nature.com/articles/s41586-024-07901-3